

POSTANOWIENIE

Dnia 28 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z odwołania A. G. U.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 kwietnia 2016 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 14 stycznia 2015 r., sygn. akt III AU [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 14 stycznia 2015 r. oddalił apelację ubezpieczonej A. G. U. od wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 5 marca 2014 r., mocą którego oddalono jej odwołanie od decyzji ZUS Oddziału w T. z 10 stycznia 2013 r., odmawiającej wnioskodawczyni dalszego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem w drodze do pracy.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną odwołującej się. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego: 1/ art. 12 ust. 3 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.; dalej jako: „ustawa o emeryturach i rentach z FUS”); 2/ art. 13 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 12 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ponadto skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenia przepisów

postępowania, tj. art. 227 k.p.c. w związku z art. 290 k.p.c. oraz art. 316 § 1 k.p.c. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji i zasądzenie od ZUS na rzecz odwołującej się zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano jej oczywistą zasadność.

W uzasadnieniu wniosku podniesiono, że orzeczenia Sądów obu instancji jawią się jako rażąco niesprawiedliwe, zarówno w świetle przeprowadzonych dowodów, jak i wobec odstąpienia od dopuszczenia dalszych dowodów (dowodu z opinii instytutu medycznego). Doprowadziły one do pozbawienia odwołującej się prawa do jedynego świadczenia zapewniającego jej środki do życia, w sytuacji gdy wobec stanu zdrowia, w jakim się znajduje, nie ma możliwości podjęcia pracy zawodowej. Mimo, iż ustaleń w zakresie zaistnienia przesłanek do uzyskania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy Sąd winien dokonywać na podstawie wszechstronnego rozpatrzenia wszystkich dowodów i okoliczności sprawy, w niniejszym postępowaniu pominięte zostały istotne dowody znajdujące się w aktach, czyli dokumentacja medyczna odwołującej się, a nadto nie zostały wzięte pod rozwagę kwestie takie, jak wiek odwołującej się, niemożność podjęcia przez nią pracy zawodowej w wyuczonym zawodzie ze względu na to, że żaden lekarz medycyny pracy nie „uzdolni” odwołującej się do pracy, brak perspektyw przekwalifikowania się. Tym samym zniweczone są cele ubezpieczeń społecznych, które polegają na zapewnieniu należytego zabezpieczenia tym osobom, które na skutek sytuacji przewidzianych w przepisach (osiągnięcie wieku emerytalnego, choroba wykluczająca możliwość pracy zarobkowej) wymagają opieki i wsparcia państwa w zapewnieniu podstawowych potrzeb życiowych. Ze względu na fakt, że orzeczenia zapadłe w Sądzie Okręgowym i Sądzie Apelacyjnym są po prostu niesprawiedliwe, konieczna jest ich pozytywna weryfikacja przez Sąd Najwyższy, w związku z czym skarga niniejsza jest uzasadniona i uzasadniony jest wniosek o jej przyjęcie i rozpoznanie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych a art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wywodu prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek

argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/8, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej

analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/ 07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżąca nie wykazała istnienia omawianej przesłanki przedsądu.

Stawiając tezę o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jej autor nie tylko nie przedstawił żadnego juretrycznego wywodu uzasadniającego trafność tej tezy, ale w ogóle nie wskazał jakiegokolwiek przepisu prawa materialnego lub procesowego, w którego kwalifikowanym naruszeniu upatruje powołanej przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania. Argumentów za istnieniem okoliczności przemawiających za uwzględnieniem wniosku skarżącej należałoby poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi, tj. w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Nie jest jednak rolą Sądu Najwyższego zastępowanie profesjonalnych pełnomocników stron w prawidłowym konstruowaniu wnoszonych środków zaskarżenia. Zaprezentowane przez autora skargi kasacyjnej uzasadnienie dla tezy o oczywistej zasadności wniesionego środka zaskarżenia w istocie zmierza do podważenia dokonanych przez Sądy obu instancji ustaleń faktycznych, stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku. Tymczasem kwestie dotyczące ustalonych faktów nie stanowią przedmiotu kontroli kasacyjnej, w związku z czym opartemu na tej podstawie wnioskowi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

towarzyszą niedopuszczalne motywy (art. 398³ § 3 oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c.; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2014 r., V CSK 140/13, LEX nr 1458681).

Konkludując: wobec niewykazania istnienia powołanej w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.